

Ta vare på båten gjennom vinteren!

Av takstmann Jan Terje Strømsnes

I løpet av høsten bør alle ha gjort nødvendige forberedelser for vinteren. Jeg opplever dessverre hver vinter at båter synker eller holder på å synke. Det er relativt enkle tiltak som skal til for å forhindre at dette skjer. I Trondheim ligger omtrent alle båtene ute om vinteren, et antall på rundt 900, da det ikke finnes opplagsplasser å oppdrive i kommunen. Enten båten skal ligge på sjøen om vinteren eller stå på land, er det ting alle bør gjøre for å møte en ny sesong uten å måtte reparere frostskafer o.l.

Vinterkonservering av motor

Det er mye teknisk vedlikehold som bør gjøres både ved opplag og før utsett om våren, men i denne artikkelen dreier det seg om hva som bør gjøres for å holde båten flytende og frostfri gjennom vinteren, spesielt hvis den skal ligge på vannet. Hvis du ikke vet hvordan du drenerer/konserverer motoren, ta kontakt med et verksted som kjenner denne motortypen og spør om råd, eventuelt få de til å gjøre jobben for deg. Har du instruksjonsbok, er det som regel godt beskrevet der hvordan du utfører dette.

Drenering av alt vann

Felles for begge overvintringsformer er at alt av vann bør dreneres. Tøm vanntankene, septik og varmtvannsbereder. Sørg for å drenere sjøvannssiden på motoren, ladeluftkjøler og varmeveksler og steng bunnventiler. Tøm også litt frostvæske i toalettet og kjør kverna eller pumpen litt så det legger seg frostvæske i mekanismen og i selve skåla. Skal båten stå på land, bør alle bunnventiler stå åpne i halvstilling så vannet på baksiden får mulighet til å renne ut. Hvis ikke kan de fryse i stykker.

Bunnventiler

Samtidig er det lurt å sjekke bunnventiler grundig, spesielt hvis den er av messing. Sjekk for rosa farge. Rosa messing er avsinket og er mekanisk svak. De kan fort brette i stykker. Levetiden til messing i sjøvann er svært uforutsigbar og kan være mindre 10 år. Er man i tvil, få et verksted til å se på ventilen. De kan fort fortelle deg om den er moden for utskifting. Det blir voldsomt stressende hvis man sjøsetter båten, åpner ventilen og så brekker den. Mange bytter etter hvert til ventiler i et komposittmateriale.

Frostvakt

Har man tilgang på strøm er det lurt å sette inn en frostvakt i motorrom og gjerne i cabinen. For all del kjøp noe om er godkjent for bruken. Billige løsninger kan kollapse når det durer og går hele vinteren og resultatet har i flere tilfeller vært brann.

Båt på vannet gjennom vinteren

Skal båten ligge på vannet, følges samme prosedyrer, men her er tømning av vannslanger fra sjøsiden enda viktigere og tilsetning av frostvæske. Sug opp vann fra slangene som kommer fra bunnventiler (hvis det lar seg gjøre) og tøm i litt konsentrert frostvæske. Ofte ligger det vann på innsiden av ventilene hvis man ikke får drenert slangene og det er ofte her det fryser hvis det ikke gjøres tiltak. Mange mener at ventilene bare kan stå åpne for da vil isen ekspandere i slangen/røret hvis det fryser. Det er det noen som har testet ut, og noen har erfart at det ikke er så lurt. Det er korrekt at isen vil ekspandere i slangen, men isen ekspanderer ikke bare i lengderetningen, men til sidene også. Da sprekker ventilen, flensen eller slangen/røret. Det beste er om man kan tvinne rundt litt varmekabel som er å få kjøpt i metervare. Så fremt ikke strømmen går, er det en grei måte å forebygge på.

Finner forsikringsselskaper åpne bunnventiler etter synkning eller det viser seg at årsaken er at de har stått åpne og noe har frosset i stykker, kan du risikere å få erstatningen avslått eller avkortet. Bruker du båten hele året, er ikke det noen unnskyldning for ikke å stenge ventilene, men det blir litt stress å drenere for hver tur. Da ville jeg tvinnet varmekabler rundt ventilen som slås på når man forlater båten. Alternativt kan man benytte frostvakt eller en godkjent vifteovn. Da går det som regel bra.

Boblehavn

Jeg er også møtt med argumentet om at ligger båten i boblehavn er det vel ingen fare. Jo, det er det, for har man ikke varme på inne i båten og ventilene er stengt vil kuldegradene gjøre seg gjeldene selv om man har aldri så mye bobleanlegg og vannet på utsiden ikke fryser. Det har liten effekt på kuldegradene inne i båten. For øvrig dekker heller ikke de fleste selskaper skader som oppstår som følge av at boblehavn bryter sammen, så da er man like langt med argumentasjonen. Mitt råd er å ikke ta snarveier og satse på at alt ordner seg hvis noe skjer. Jeg vet at det ikke alltid gjør det. Er man uaktsom må man som regel finne seg i å ta konsekvensene.

Drev

Har du drev på båten er det lurt å få sjekket belgen som beskytter drivaksel og kontrollere om det er tett rundt styreakselen og andre gjennomføringer som går gjennom transom-plata. Pipler det inn litt vann her som renner ned på baksiden av motoren og legger seg i bunnen av båten er ikke alltid så lett å oppdage før det er for sent. Dette er viktig å få sjekket hvis båten skal ligge ute og sjekk gjerne for dette flere ganger om vinteren.

Selvlensende dekk

Så er det en god del mindre båter med såkalt selvlensende dekk som ligger ute om vinteren. Dette er ofte en falsk trygghet. Jeg har dessverre opplevd mang en båteier som har stått på brygga og sett etter båten sin nede i dypet og skjønner ingen ting, for den har jo selvlensende dekk. Om vinteren snør og sludder det og så kommer frosten og blautsnøen fryser i dreneringshullene. Plutselig blir det værromslag og det begynner å regne. Snøen i båten blir bløt og tung og innen isproppen i dreneringshullene har tinet opp, er hullene for lengst under vannlinjen og vannet fosser inn i stedet for ut. Det viser seg at en del båter ikke er tett ned mot kjølen hvor vann samler seg. Her er det ingen drenering og båten blir etter hvert liggende lavt i sjøen og dreneringshullene på dekket kommer enda nærmere vannflaten på utsiden av båten. Er det en luke ned mot kjølen, så ta en sjekk og få pumpet ut vannet. Hvis ikke, ta båten på land og åpne bunnluggen bak i hekken.

Kalesjer

Husk at kalesjer ikke tåler all verdens snøtyngde og klapper den sammen har nedbør fritt spillerom. Vilkårerne til forsikringsselskapene sier at de dekker ikke skader forårsaket av nedbør eller berøring med is, da dette er skader som man enkle grep og tilsyn med båten

Eldre trebåter

Til slutt vil jeg si noe til de som har litt eldre trebåter som er litt løse i sømmen. Vi vet at alle trebåter har det best når de ligger i vannet, men er det islagt havn så bør de settes på land. Da synker i vertfall ikke. Noe annet er det med de som må ligge ute om vinteren. Begynner de å bli litt løs i sømmen er det fare på ferde. Når det legger seg snø på båten er det en farlig prosess på gang, spesielt hvis det kommer en påfølgende kuldeperiode. Da blir det ofte stille vær og det høres sikkert snedig ut, men treverket tørker godt i kaldt vær og ligger det fukt i suene, så sprenger også isen. Dette går helt fint inntil det blir værromslag med mildvær og kanskje regn. Da blir snøen som ligger på båten tung og båten blir liggende litt lavere i sjøen enn vanlig. Kanskje så mye at bord som har tørket og suer med is spreng havner under vann. Hver eneste vinter opplever jeg som takstmann dette. Båten ligger nede og når den heves flyter den som om ingen ting har skjedd. Da har den trutnet og er rimelig tett igjen. Årsak er som følge av nedbør og ofte manglende tilsyn og vi vet nå hva forsikringsselskapene mener om dette.

Regelmessig tilsyn

Som dere skjønner av dette så er det om vinteren svært lurt og føre hyppig tilsyn med båten, og for all del, holde den fri for snø, uansett om den står på land eller ligger ute. Da vil hverken båter med selvlensende dekk eller gamle og litt slitne trebåter synke eller kalesjer klappe sammen med de følgene det kan få.

Fortøy alltid for storm

Så en ting til. Om høsten og vinteren kommer uværet ganske så plutselig av og til. Er du i tvil, sleng på en tamp ekstra.

HØST:

- Lense ut og tømme båten for vann
- Ta ut drensplugg – PASS PÅ, ta vare på. Noter!
- Tømme ferskvannstank
- Kjøleskap
- Koble fra varmtvanns tank
- Tømme varmtvannstank
- Tømme septikk tank
- Frostvæske i toalett og sluk i dusj
- Tømme vvs rørsystem
- Sjekk om anlegg for vindusspylervæske
- Åpne opp alle kraner /dusj
- Koble fra ferskvanns pumpe
- Kontrollere kjølevæske på motor
- Kjøre gjennom frostvæske på motor
- Sjøvanns filter
- Smøre kuleventiler
- Koble fra batteripoler og sjekk/test av batteri
- Sette alle puter på høykant
- Sett inn fuktsluker
- Slå opp kalesje
- Smøre prop. aksling
- Stenge lufteventiler !!
- Sjekk alle luker/oppbevaringsrom for vann/fukt

Dato .....

Sign.....

VÅR:

- Koble på varmtvannstank
- Koble på ferskvannspumpe
- Koble til batteri
- Sjekk/test av batterier
- Fylle opp ferskvannstank
- Test av ferskvanns system
- Legge alle puter på plass
- Kontrollere antall tauverk og fendere
- Kontrollere lettboat
- Teste båt og motor

NOTER: Info, Høst/vår

Dato.....

Sign.....